

નોંધ :- જમણી બાજુએ આપેલા અંક જે તે પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.

(કુલ ગુણ : ૧૦૦)

વિભાગ - ૧ : 'બ્રહ્મવિદ્યાનું દર્શન' - દ્વિતીય આવૃત્તિ, ફેબ્રુઆરી - ૨૦૧૨

પ્રશ્ન. ૧ આપેલા વિકલ્પોમાંથી ફક્ત સાચા વિકલ્પોની આગળ આપેલા ચોરસ ખાનામાં ખરાની (✓) નિશાની કરો.

[૮]

નોંધ : એક કે એકથી વધારે વિકલ્પ સાચા હોઈ શકે. તમામ સાચા વિકલ્પ આગળ જ ખરાની નિશાની કરી હશે તો જ પૂર્ણ ગુણ મળશે, અન્યથા એક પણ ગુણ નહીં મળે.

૧. જીવ : જ્ઞાનસ્વરૂપ અને જ્ઞાનાશ્રય

(૧) ☐ જીવને ચિદ્રૂપ કહીને તેના જ્ઞાનસ્વરૂપનો નિર્દેશ કર્યો છે.

(૨) ☐ જીવને ક્ષેત્રજ્ઞ કહે છે.

(૩) ☐ જીવ ભક્તિસ્વરૂપ છે.

(૪) ☐ જીવ ધર્મગુણાશ્રય છે.

૨. જીવન્મુક્તિ

(૧) ☐ દેહ છતાં જ મુક્તિનો અને બ્રહ્મરૂપે પરમાત્માના સાક્ષાત્કારનો અનુભવ.

(૨) ☐ સંતની મરજી વિરુદ્ધ ભૂંડું કર્મ તો કરતો જ નથી.

(૩) ☐ ભગવાનની ઈચ્છા વગર કાળ, કર્મ અને માયા પોતાને કાંઈ કરી શકે તેમ નથી.

(૪) ☐ તેને જ્ઞાનમય દિવ્યદષ્ટિ પ્રાપ્ત થતાં સર્વત્ર અક્ષરબ્રહ્મનાં જ દર્શન થાય છે.

૩. ઉત્પત્તિ સર્ગનો સાચો ક્રમ

(૧) ☐ અક્ષરબ્રહ્મ → મૂળપ્રકૃતિ → મૂળ પુરુષ → પ્રધાનપુરુષ

(૨) ☐ ક્ષયપ પ્રજાપતિ → મરીચ્યાદિક પ્રજાપતિ → વિરાટપુરુષ

(૩) ☐ પ્રધાનપુરુષ → મહત્ત્વ → વિરાટપુરુષ

(૪) ☐ મરીચ્યાદિક પ્રજાપતિ → મહત્ત્વ → ક્ષયપ પ્રજાપતિ

૪. જૂનાગઢમાં બોલાતી ધૂન

(૧) ☐ સ્વામી તે ગુણાતીત સ્વામી, નારાયણ સહજાનંદ સ્વામી

(૨) ☐ આત્મા તે સહજાનંદ સ્વામી, પરમાત્મા પુરુષોત્તમ સ્વામી.

(૩) ☐ બ્રહ્મ તે ગુણાતીત સ્વામી, પરબ્રહ્મ સહજાનંદ સ્વામી

(૪) ☐ અક્ષર તે ગુણાતીત સ્વામી, પુરુષોત્તમ સહજાનંદ સ્વામી

પ્રશ્ન. ૨ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક (સંપૂર્ણ) વાક્યમાં જવાબ લખો.

[૬]

૧. 'શ્રી સ્વામિનારાયણ દર્શન' કોણે પ્રબોધેલું છે ?

૨. પ્રગટ ભગવાન મળ્યા છતાં હરિભક્તને કઈ મોટી ખોટ છે ?

૩. શ્રી સ્વામિનારાયણ દર્શનમાં કયા બે તત્ત્વોને બંધન છે ?

૪. ભગવાન જ્યારે પૃથ્વીને વિશે પ્રત્યક્ષ ન હોય ત્યારે જીવનું કલ્યાણ કેવી રીતે થાય છે ?

૫. પરબ્રહ્મનો અક્ષરબ્રહ્મ જેવો અને જેટલો મહિમા અન્ય કોઈ કેમ ન જાણી શકે ?

૬. સ્વામીની વાત ૬/૨૫૭ પ્રમાણે ક્યારે મજકૂર મળ્યું કહેવાય ?

પ્રશ્ન. ૩ પ્રમાણ પરથી વિષયનું શીર્ષક આપો.

[૬]

ઉદાહરણ :- "બ્રહ્મરૂપ થકી પ્રત્યક્ષ ભગવાનની ભક્તિ ચંદન, પુષ્પ, શ્રવણ મનનાદિકે કરીને કરે."

ઉત્તર :- બ્રહ્મરૂપ થઈને પરબ્રહ્મની ભક્તિ - ઉપાસના કરવાનો આદેશ

૧. એ સર્વના કર્તા થકા પણ એ નિર્લેપ છે, એમ ભગવાનને જાણે.

૨. પ્રત્યક્ષ ભગવાનનું જ્ઞાન એ જ ખરું જ્ઞાન છે. (લો. ૭, પં. ૭)

૩. પોતપોતાના કારણ દેહથી યુક્ત બદ્ધ જીવો અને ઈશ્વરો સહિત માયા પણ અક્ષરબ્રહ્મના તેજમાં લીન થઈ જાય છે.

૪. તે અક્ષર નિર્ગુણપણે તો અણુ થકી પણ અતિ સૂક્ષ્મ સ્વરૂપે છે અને સગુણ સ્વરૂપે તો જેટલું મોટું પદાર્થ કહેવાય તે થકી પણ અતિશય મોટું છે.

૫. "અનંત અવતાર હરિકે હોઉ, હરિ મરજીમેં વરતત સોઉ."

૬. ઈશ્વરને પોતાના વિરાટ, સૂત્રાત્મા અને અવ્યાકૃત આ ત્રણ દેહમાં વ્યાપકપણે કહેવા તે તેમનું અન્વય સ્વરૂપ છે.

પ્રશ્ન. ૪ નીચે આપેલા વિષયો ઉપર મુદ્દાસર નોંધ લખો. (પંદરેક લીટીમાં)

[૧૦]

૧. 'મૂર્તિ વગર તેજ ન હોય' અને 'એકદેશસ્થપણું વ્યતિરેકપણું ન સંભવે' અથવા

૨. શ્રીજીમહારાજનું અસાધારણ કાર્ય : 'પોતાનું ભજન' અને 'પોતાનાં શાસ્ત્રોની રચના'

૩. 'કલ્યાણનું પરમ કારણ' અને 'રાજીપાનું સાધન'

અથવા

૪. પાંચ નિત્ય તત્ત્વો અને તત્ત્વોનું સ્વરૂપ

(પાછળ જુઓ)

સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષા કાર્યાલય - અમદાવાદ દ્વારા કરવામાં આવેલ પૂર્વ કસોટીના

આ આયોજનમાં મેં જાતે વર્ગમાં (બેઠકખંડમાં) હાજરી આપીને "સત્સંગ પ્રાણ-૨-૨"

પરીક્ષા આપી છે અને નીચેની વિગતો મેં સાચી ભરેલી છે તે આપ જાણશો.

તારીખ મહિનો વર્ષ
પરીક્ષાર્થીની જન્મ તારીખ :-

પરીક્ષા આપી તે તારીખ અને સમય :-

પરીક્ષાર્થીની સહી :-

નોંધ :- ફક્ત વર્ગમાં હાજર રહેલા પરીક્ષાર્થીઓએ જ ભૂલ્યા વગર આ હાજરીસ્લીપ કાપીને, તેમાં માગ્યા મુજબની વિગતો ભરીને, તેમના કેન્દ્ર વ્યવસ્થાપકને પરત આપવાની છે. ફક્ત હાજર પરીક્ષાર્થીઓની જ સ્લીપો ભેગી કરીને, પૂર્વ કસોટીના અહેવાલમાં ભરીને, સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષા કાર્યાલય - અમદાવાદ ખાતે પરત જમા કરાવવાની છે. (અધૂરી વિગત ભરેલી હાજરીસ્લીપ માન્ય નહીં ગણાય)

- પ્રશ્ન. ૫ નીચે આપેલા વિષયોમાંથી કોઈ પણ એક વિષય ઉપર વિસ્તૃત નોંધ લખો. (પચ્ચીસ થી ત્રીસ લીટીમાં) [૧૦]
૧. ગુણાતીતાનંદ સ્વામી અક્ષરબ્રહ્મ : એક દસ્તાવેજ પત્રના આધારે ૨. અવતારવાદનું રહસ્ય
- વિભાગ - ૨ : 'બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રાગજી ભક્ત' વિસ્તૃત જીવનચરિત્ર - અગિયારમી આવૃત્તિ, જુલાઈ - ૨૦૧૪
- પ્રશ્ન. ૬ નીચે આપેલા વિષયોમાંથી કોઈ પણ એક વિષય ઉપર મુદ્દાસર નોંધ લખો. (ત્રીસેક લીટીમાં) [૧૨]
૧. માન-અપમાનમાં સ્થિતપ્રજ્ઞ - ભગતજી મહારાજ ('મહેળાવનો મહિમા' થી 'ગઢડામાં જળઝીલણીનો સમૈયો' સુધીના જ પ્રસંગો)
૨. મહુવામાં યજ્ઞપુરુષદાસજીએ કરાવેલું ભગતજીના સ્વરૂપનું દર્શન.
૩. જૂનાગઢમાં ભગતજી મહારાજે કરેલી જ્ઞાનવાર્તા ('જ્યાં અપમાન ત્યાં સન્માન' થી 'ભક્તિ એ જીવરૂપ છે' સુધીના જ પ્રસંગો)
- પ્રશ્ન. ૭ નીચે આપેલા વિષયોમાંથી કોઈ પણ બે ઉપર ટૂંકનોંધ લખો. (દરેક ટૂંકનોંધમાં પાંચેક લીટીના બે પ્રસંગો લખવા) [૮]
૧. ભગતજી મહારાજની ગુણાતીત સ્થિતિ ('ચાર પ્રકારના મોટાપુરુષ' થી 'સ્વામીને ઉપાધિની શરૂઆત' સુધીના જ પ્રસંગો)
૨. બ્રહ્મનો સાક્ષાત્કાર ('ધણીનો કોઈ ધણી છે' થી 'ગુણાતીત ઊઠો !' સુધીના જ પ્રસંગો)
૩. ભગતજી મહારાજે કહેલો યજ્ઞપુરુષદાસજીનો મહિમા ('મહુવા તરફ પ્રયાણ' થી 'મહારાજની મૂર્તિરૂપી કમાણી' સુધીના જ પ્રસંગો)
- પ્રશ્ન. ૮ નીચે આપેલા પ્રસંગોમાંથી કોઈ પણ ત્રણ પ્રસંગ વર્ણવી મનન લખો. (પ્રસંગવર્ણન આઠેક લીટીમાં તથા મનન ચારેક લીટીમાં લખવું) [૧૨]
૧. કુંવારી વૃત્તિ હોય તો ભગવાન વરે ૨. મરકીનો રોગ મટાડ્યો
૩. એના હૃદયમાં ભગવાન નથી ? ૪. ભૂલા બાવા પાસેથી હનુમાનજીનો મહિમા
૫. અક્ષરદેરીએ, 'અહીં તો આરતી ઊતરશે અને મોટું મંદિર થશે.'
- પ્રશ્ન. ૯ નીચે આપેલાં પાત્રોમાંથી કોઈ પણ એક પાત્રના પ્રસંગો વર્ણવી વ્યક્તિત્વનું આલેખન કરો. [૮]
૧. શામજીભાઈ (મહુવા) ('વંથળીના દેવજીભાઈને નિશ્ચય' થી 'વરતાલમાં સ્વામીનું ઐશ્વર્ય' સુધીના જ પ્રસંગો)
૨. બાલમુકુંદદાસ સ્વામી ('મહારાજે દર્શન દઈ દવા કરી' થી 'ગુણના ભાવથી રહિત થાય ત્યારે ભક્તિનું સુખ આવે' સુધીના જ પ્રસંગો)
- વિભાગ - ૩ : 'સ્વામીની વાતો' - એકવીસમી આવૃત્તિ, સપ્ટેમ્બર - ૨૦૧૫
- પ્રશ્ન.૧૦ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક (સંપૂર્ણ) વાક્યમાં જવાબ લખો. [૪]
૧. આ જીવ શેણે કરીને સોરાઈ જાય છે ?
૨. નાના સાધુ, પાળા ને બ્રહ્મચારી સામું જોઈને સ્વામી શું બોલ્યા ?
૩. પૂર્વાશ્રમમાં શ્રીજીમહારાજે મૂળજી શર્માને દર્શન દઈને શું વાત કરી ?
૪. કોની બુદ્ધિ ભેદાતી નથી ?
- પ્રશ્ન.૧૧ નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ બેના મુદ્દાસર જવાબ લખો. (પાંચેક લીટીમાં) [૬]
૧. શ્રીજીમહારાજનાં ચરણારવિંદ આ પૃથ્વી પર ક્યારે આવ્યાં ?
૨. જ્યાં સુધી અજ્ઞાન છે, ત્યાં સુધી શેમાં સુખ મનાય છે ? કોની જેમ ?
૩. સ્વામી હજારો ક્રિયાઓ કરાવે છે છતાં તેલધારાની પેઠે ભગવાનને અખંડ કેવી રીતે રાખે છે ?
- પ્રશ્ન.૧૨ નીચે આપેલા કોઈ પણ બેના દૃષ્ટાંત અથવા પ્રસંગ વર્ણવી તેનો સિદ્ધાંત લખો. (કુલ આઠેક લીટીમાં) [૬]
૧. પાકલ ગૂમડાનું દૃષ્ટાંત અને સિદ્ધાંત સમજાવો.
૨. એક રામ નામ બોલવા ન શીખ્યો તો શીખ્યો સર્વે ગયો ધૂરમેં
૩. સુરંગના દૃષ્ટાંતે કારણ શરીર ટાળવાનો ઉપાય
- પ્રશ્ન.૧૩ નીચે આપેલા વિષયોમાંથી કોઈ પણ બે ઉપર અભ્યાસક્રમની 'સ્વામીની વાતો'નું પ્રમાણ આપી સમજાવો. (આઠ થી દસ લીટીમાં) [૪]
૧. એવાને સંગેથી અક્ષરધામે જવાય રે, બીજાને સંગે તો સુખ ન પામે, દુઃખ હોય ભરપૂર રે.
૨. એવા સંત તણી ઓળખાણ પાડી છે પુરાણમાં, પછી સોંપી તેને મન પ્રાણ એ વાળે તેમ વળો.
૩. આંબાશેઠને મહારાજના ચરિત્રમાં મનુષ્યભાવ આવ્યો.
૪. સત્સંગિજીવન ગ્રંથમાં બધા સંતોએ મહારાજને બીજા અવતાર જેવા લખવાનું કહ્યું.
- * * *
- સૂચના :- આ પ્રશ્નપત્રમાંથી થોડા-ઘણા પ્રમાણમાં પ્રશ્નો રવિવાર, તા. ૧૫ જુલાઈ, ૨૦૧૮ના રોજ લેવાનાર મુખ્ય પરીક્ષામાં પુછાશે. મુખ્ય પરીક્ષામાં જવાબવહીમાં વધારાનાં પાનાં જોડીને તેમાં લખેલા ઉત્તર માન્ય ગણાશે નહિ. પરીક્ષા કાર્યાલય, અમદાવાદની પૂર્વ મંજૂરી લીધા સિવાય, મૂળ પરીક્ષાર્થીના બદલે 'લહિયા', 'ડમી રાઈટર' કે 'અન્ય વ્યક્તિ' દ્વારા લખાઈને આવેલી પરીક્ષાની જવાબવહી રદ ગણવામાં આવશે. એકથી વધારે પ્રકારના જુદા જુદા અક્ષરોવાળા ઉત્તરો માન્ય નહિ ગણાય. છેકછાકવાળા જવાબો માન્ય ગણાશે નહીં. અસ્પષ્ટ અને ઉકેલી ન શકાય તેવા જવાબો માન્ય ગણાશે નહિ. અભ્યાસક્રમના પુસ્તકની છેલ્લી આવૃત્તિનો જ ઉપયોગ કરવો. પરીક્ષાખંડમાં પરીક્ષા દરમ્યાન કોઈ પણ પરીક્ષાર્થીએ મોબાઈલ ફોન તથા ઈલેક્ટ્રોનિક સાધનો જેવાં કે ટેબ્લેટ, લેપટોપ વગેરેનો ઉપયોગ કરવો નહિ તથા પોતાની પાસે રાખવા પણ નહિ.
- ❏ **અગત્યની જાહેરાત** તમામ પરીક્ષાર્થીઓ આપણી સંસ્થાની દર્શાવેલી website - link પરથી જૂનાં વર્ષોનાં પ્રશ્નપત્રો તથા તેના ઉકેલપત્રો નિઃશુલ્ક ડાઉનલોડ કરી શકશે તથા તેની પ્રિન્ટ પણ કાઢી શકશે. <http://www.baps.org/Satsang-Exams.aspx>